

คู่มือ

การพัฒนาสายพันธุ์บัว สู่ระดับโลก

ประจำปีการศึกษา 2563

BY BUARMUTTO

จากกิจกรรมการจัดการความรู้ (Km)

โดย สถาบันบวรราชมงคลตะวันออก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี

แนวทางการพัฒนาสายพันธุ์บัว

เมื่อ 30 ปีที่แล้ว ทัวโลกมีนักปรับปรุงพันธุ์บัวฝรั่งไม่เกิน 5 คน แต่นักปรับปรุงพันธุ์บัวเหล่านั้นได้ปกปิดข้อมูลการผสมพันธุ์บัวอย่างเป็นความลับ โดยส่วนใหญ่จะเชื่อว่าบัวฝรั่งจะผสมพันธุ์ได้โดยเฉพาะในเขตหนาว แต่ในความเป็นจริงทางตอนใต้ของฝรั่งเศส และในสหรัฐอเมริกาในช่วงหน้าร้อนก็สามารถผสมพันธุ์บัวฝรั่งได้ ซึ่งทำให้ท่าน พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ ได้ตั้งสมมุติฐานว่าบัวฝรั่งจะต้องสามารถผสมพันธุ์ในเขตร้อนหรือในประเทศไทยได้ ท่านจึงนำเกสรบัวฝรั่งทุกต้นที่ท่านสะสมในขณะนั้นมาส่งกล่อมจุลกรรม พบว่ามีบัวฝรั่งบางต้นเท่านั้นที่มีเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ ในการทดลองครั้งนั้น เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ พ.ศ.2534 โดยมีต้นทุนที่ใช้เพียง 4,000 บาท ต่อมาปี พ.ศ.2538 ด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทของท่าน พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ ทำให้ท่านได้ประสบความสำเร็จเป็นคนแรกของทวีปเอเชียที่สามารถปรับปรุงพันธุ์บัวฝรั่งได้ บัวฝรั่งต้นแรกที่ท่านปรับปรุงพันธุ์ได้ ชื่อ ปฐมเทวี ต่อมาท่านได้ทดลองและนำประสบการณ์มาปรับใช้ในการผสมพันธุ์บัวสายพันธุ์ต่อๆ มาอีก 10 สายพันธุ์ โดยท่าน พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ ได้ตั้งชื่อพันธุ์บัวเป็นบทกลอน ดังนี้

1. ปฐมเทวี	7. ปันวาริ
2. ศรีบางพระ	8. เจ้าสาวนที
3. มิวคลอุบล	9. รัศมีธารา
4. ชลสุดา	10. ดาราสมุทร
5. รัตธารา	11. สุดสาคร
6. ตรีการสินธุ์	

ปทุมเทวี

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Patomtewee'*

ชื่อสามัญ : Patomtewee

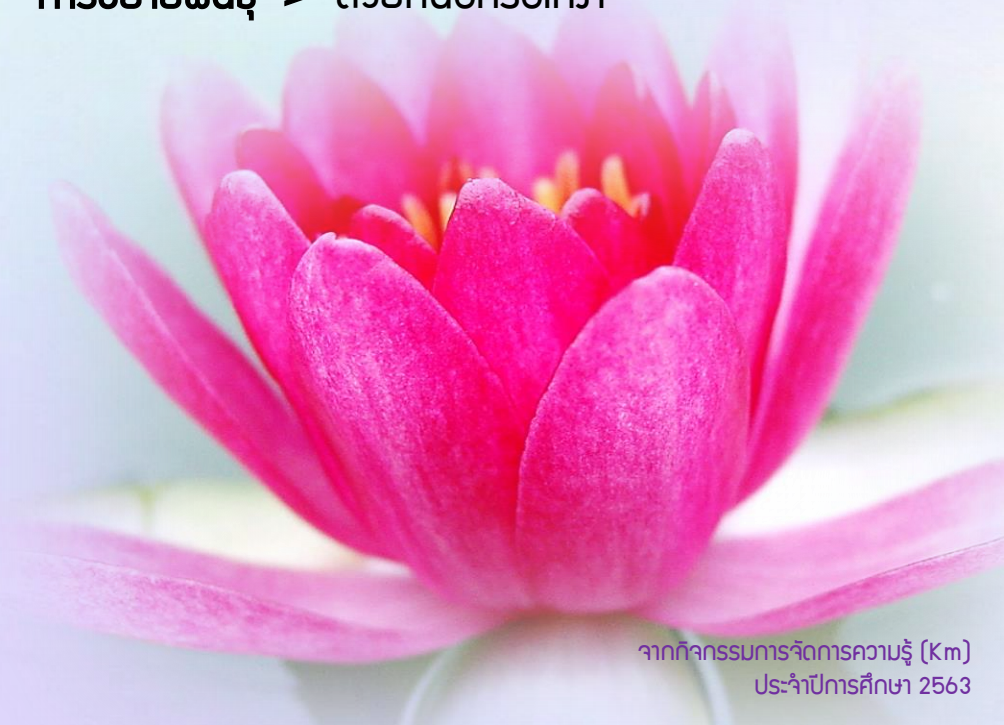
ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก แดงเข้มอมชมพู

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ศรีบางพระ

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea 'Sribangphra'*

ชื่อสามัญ : Sribangphra

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสีขาวครีม กลีบดอกแหลม

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือหัว

มังคลอุบล

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Mungkala Ubon'*

ชื่อสามัญ : Mungkala Ubon

ลักษณะพันธุ์

ใบ > รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม หลังใบสีแดงเข้ม
ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก เหลืองอมส้ม

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ชลสุดา

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Chonsuda*'

ชื่อสามัญ : Chonsuda

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวและสี
แดงเข้มหลังใบสีแดงเข้ม

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสาวอมชมพูกลีบดอกแหลม

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ธิดาทาร

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea 'Thidatarn'*

ชื่อสามัญ : Thidatarn

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวและ
สีแสดเลือดหมู หลังใบสีแสดเลือดหมู

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก สีชมพูอ่อน

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ตระการสินธุ์

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea 'Trakansin'*

ชื่อสามัญ : Trakansin

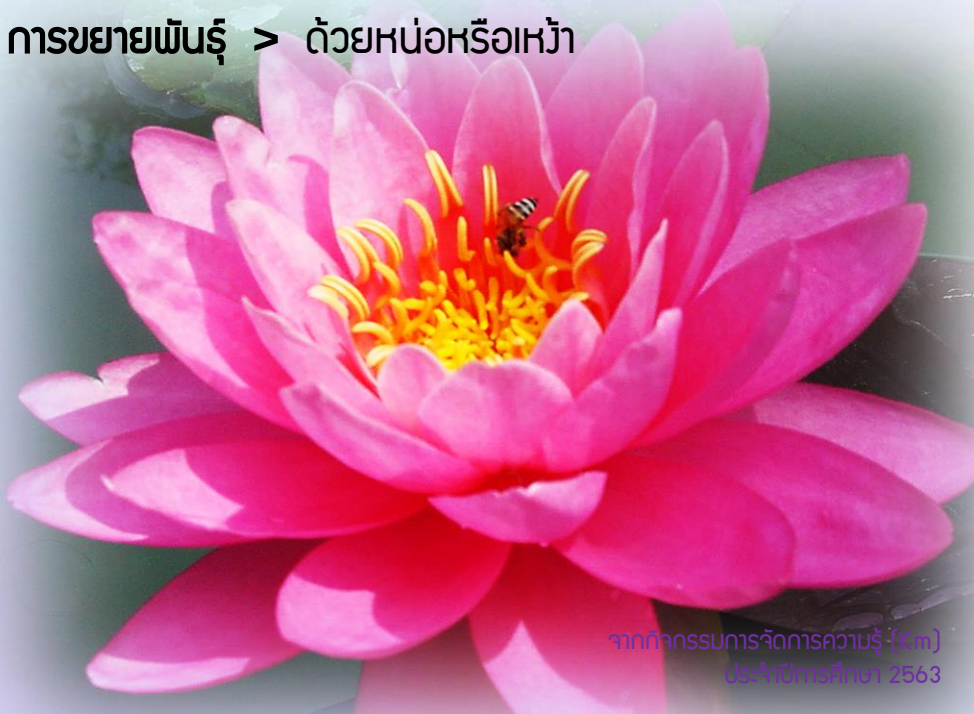
ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวและสี
แดงเลือดหมู หลังใบสีเลือดหมู

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสีชมพูเข้ม

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ปีนวารี

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Pinwaree'*

ชื่อสามัญ : Pinwaree

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวมีกระสี
แดงเลือดหมูบนใบ และใบสีแดงเลือดหมู มีกระแดงบนใบ หลังใบสี
แดงและมีกระสีแดงเลือดหมู

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสีเหลืองสด กลีบดอกแหลม

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือหัว

เจ้าสาวบัท

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea 'Jaosao Natee'*

ชื่อสามัญ : Jaosao Natee

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียว หลังใบ
สีชมพูและสีเขียว

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสีขาวอมชมพู

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือหัว

รัศมีธารา

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Rasamee Tara'*

ชื่อสามัญ : Rasamee Tara

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวและสีเขียวกระสีแดงเลือดหมู หลังใบสีแดงกระสีแดง

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก สีเหลืองสด

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือหัว

ดาราสุมุท

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea Darasamut'*

ชื่อสามัญ : Darasamut

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ หน้าใบสีเขียวและสีแดง
หลังใบสีแดงเลือดหมู

ดอก > ลักษณะสีกลีบดอก มีสีขาวกระสีชมพู

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือหัว

สุดสาคร

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea 'Sudsakorn'*

ชื่อสามัญ : Sudsakorn

ลักษณะพันธุ์

ใบ > ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ สีเขียว

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก สีชมพูเข้ม

เกสร > เกสรสีเหลืองอมชมพู

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

การพัฒนาสายพันธุ์บัว สู่ระดับโลก

เมื่อปี 2003 ท่าน พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ได้เชิญชาวต่างชาติมาดูบัวเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นเจ้าภาพการจัดประกวดบัวในครั้งนั้น ชาวต่างชาติที่มาชมบัวเห็นสุดยอดพันธุ์บัวของท่าน พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์เป็นอย่างมาก จึงได้เชิญชวนให้ส่งพันธุ์บัวไปประกวดในระดับโลก ต่อมาปี 2004 พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ ได้ส่งพันธุ์บัวชื่อ มังคลอุบล ไปประกวดในเวทีระดับโลก ทำให้ได้รับรางวัล Best New Hardy Waterlily 2004 จากสมาคม The International Waterlily & Water Gardening Society

หลังจากนั้น พศ.ดร.บพชัย ชาญศิลป์ ได้พัฒนาสายพันธุ์บัวจำนวนมากมาย หลากหลายประเภท อาทิเช่น ประเภทบัวฝรั่ง ประเภทบัวพื้น ประเภทบัวยักษ์ และประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG) เป็นต้น โดยได้คัดเลือกบางสายพันธุ์ที่มีลักษณะเด่นไปประกวดในเวทีระดับโลก และได้รับรางวัลมาจำนวนมากมาย อีกทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยฯ และประเทศไทย อีกด้วย

มั่งคลอุบล

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Mungkala Ubon'

ชื่อสามัญ : Mungkala Ubon

ผู้ปรับปรุงพันธุ์ : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best New Hardy Waterlily 2004

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

มั่งคลอุบลเป็นสายพันธุ์บัวที่ออกดอกดกทั้งในและต่างประเทศ ออกดอกแรกในฤดูใบไม้ผลิและเป็นดอกสุดท้ายในฤดูใบไม้ร่วง นอกจากนี้ยังเป็นบัวที่ได้รับการโหวตให้เป็นบัวที่ดีที่สุดในทุกปีและเป็นบัวที่ขายดีที่สุดทั้งในและต่างประเทศอีกด้วย

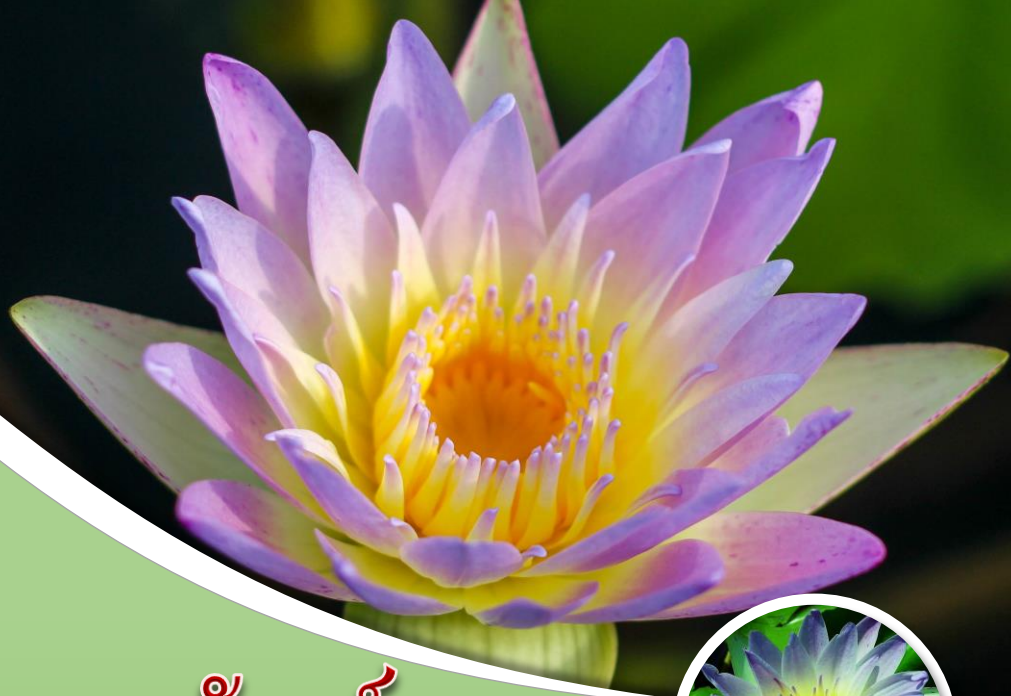
ลักษณะพันธุ์

ใบ > รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม หลังใบสีแดงเข้ม ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก เหลืองอมส้ม

เกสร > เกสรสีเหลืองอมส้ม

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

จุฬารัตน์

ประเภทบัวผัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Jrarat'

ชื่อสามัญ : Jurarat

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best People's Choice Awards 2010

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

- ใบ > ขอบใบหยักแบบไม่เป็นระเบียบ หน้าใบและหลังสีเขียวเข้ม
- ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก ปลายกลีบดอกสีม่วงและโคนกลีบดอกมีสีเหลือง
- เกสร > เกสรสีเหลืองปลายเกสรสีม่วง
- การขยายพันธุ์ > ด้วยหัวและใบ

วันวิสาข

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Wanvisa'

ชื่อสามัญ : Wanvisa

ผู้ผลิต/ปีผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best New Waterlily 2010

: Best New Hardy Waterlily

: Best People's Choice Awards

ลักษณะพันธุ์ จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ใบ > รูปกลม หน้าใบมีสีเขียวและสีน้ำตาล มีกระบนใบ หลังใบสีแดงเข้ม
ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก สีเหลือง และมีสีแดงอมส้ม มีกระบนกลีบดอก

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

จากกิจกรรมการจัดการความรู้ (Km)

ประจำปีการศึกษา 2563

เตื่อนตา

ประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* ‘Tuonta’

ชื่อสามัญ : Tuonta

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชานุกศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Second Best New waterlily Overall 2011

: The second Best New ISG Waterlily

: Second Best People’s Choice Awards

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

- ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ
- ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีขาวปลายกลีบดอกมีสีม่วงเล็กน้อย
- เกสร > เกสรสีแดงอมขาว
- การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

ชาญวิทย์

ประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Chanvit'

ชื่อสามัญ : Chanvit

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best People's Choice Awards 2011

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

- ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบหยักเป็นระเบียบ
- ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีขาว ปลายกลีบดอกสีม่วง
- เกสร > เกสรสีแดงอมขาว
- การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

ดวงตาสวรรค์

ประเภทบัวผัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Duangtasawan'

ชื่อสามัญ : Duangtasawan

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Second Best New Waterlily Overall 2012

: The Second Best New Tropical Waterlily

จาก The World Lotus and Waterlily Association

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบสีแดงเข้ม ขอบยกไม่เป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีน้ำเงินอมม่วง

เกสร > -

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

เขาวลัक्षण

ประเภทบัวยักซ์ออสเตรเลีย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Yaowalak'

ชื่อสามัญ : Yaowalak

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 2nd Place Anechphy Waterlily 2013

: Second Best People's Choice Awards

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีม่วงอ่อนอมขาว สีม่วงเข้ม สีชมพู

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

ตะวันออก

ประเภทบัวผัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Tawan-ok'

ชื่อสามัญ : Tawan-ok

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 2nd Place Tropical Waterlily 2013

: Second Best People's Choice Awards

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบสีเขียวเข้ม มีลายสีน้ำตาล ขอบใบหยักไม่เป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีส้ม กลีบดอกแหลม

เกสร > เกสรสีส้มอมเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

มายารานี

ประเภทบัวยักษ์ออสเตรเลีย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Mayarane'

ชื่อสามัญ : Mayarane

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 1st Place Anecphy Waterlily 2013

: Best People's Choice Awards

: Best of all People's Choice Awards

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีขาวอมม่วง สีม่วง สีชมพูเข้ม และสีแดงเข้ม

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

มุตตาสินธุ์

ประเภทบัวยักซ์ออสเตรเลีย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Muttasin'

ชื่อสามัญ : Muttasin

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best People Choice Award 2017

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก ขาวอมม่วง

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

ศรีชล

ประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Srichon'

ชื่อสามัญ : Srichon

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : Best Overall New Waterlily 2015

: 1st Place ISG Waterlily

: Annual People's Choice Awards

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีขาวอมม่วง สีม่วง และสีม่วงเข้ม

เกสร > เกสรสีแดงเข้ม

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

เรดไจแอนท์

ประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Red Giant'

ชื่อสามัญ : Red Giant

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 2nd Place in the Tropical plant category 2013

: Second Best Waterlily

จาก The World Lotus and Waterlily Association

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีขาวครีมกลีบดอกสีชมพู และสีแดงเข้ม

เกสร > เกสรสีเหลืองสด

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

จากกิจกรรมการจัดการความรู้ (Km)

ประจำปีการศึกษา 2563

มหาสมบัติ

ประเภทบัวฝรั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Mahasombut'

ชื่อสามัญ : Mahasombut

ผู้ผลิต : นายณัฐวุฒิ รอดบุตร

รางวัลที่ได้รับ : Best Overall New Waterlily 2018

: 1st Place New Hardy Waterlily

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม หลังใบสีแดงเข้ม ขอบใบเรียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก เหลืองอมส้ม

เกสร > เกสรสีเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหน่อหรือเหง้า

ฟ้าตะวันออก

ประเภทบัวผัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Fahtawan-ok'

ชื่อสามัญ : Fahtawan-ok

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 3rd Place New Tropical Waterlily 2018

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีฟ้าอมม่วง

เกสร > เกสรสีม่วงอมเหลือง

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว

ทองข่าย

ประเภทบัวลูกผสมข้ามสกุลย่อย (ISG)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea* 'Thongkai'

ชื่อสามัญ : Thongkai

ผู้ผลิต : ผศ.ดร.ณ.นพชัย ชาญศิลป์

รางวัลที่ได้รับ : 1st Place ISG Waterlily 2018

จาก The International Waterlily & Water Gardening Society

ลักษณะพันธุ์

ใบ > หน้าใบและหลังใบสีเขียว ขอบใบหยักเป็นระเบียบ

ดอก > ลักษณะของสีกลีบดอก มีสีชมพู

เกสร > เกสรสีชมพูอ่อน

การขยายพันธุ์ > ด้วยหัว